

**YOSHLAR TARBIYASIDA DINIY QADRIYATLARNING O'RNI
VA AHAMIYATI**

Samatov Xurshid Ulmasjonovich

*Ilmiy maslahatchi Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot
texnologiyalari universiteti Samarqand filiali f.f.d. dotsent*

Nuriddinov Umidjon Mehriddin ugli

*Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari
universiteti Samarqand filiali "Kompyuter injiniringi va sun'iy intilleket" fakulteti
talabasi E-pochta: nuriddinovu79@gmail.com*

Annotatsiya: Ushbu maqolada yoshlar tarbiyasida diniy qadriyatlarning tutgan o'rni va bu boradagi mavjud muammolar ko'rib chiqilgan. Bugungi kunda yoshlar turli g'oyaviy ta'sirlar, internet va globallashtiruv oqimida o'zligini yo'qotib qo'yish xavfi ostida turibdi. Maqolada islom dinining yoshlarni axloqan shakllantirishdagi roli, oila va mahalla institutlarining ta'siri hamda ta'lim tizimida diniy tarbiyaning o'rni masalalari tahlil qilinadi. Muallif diniy qadriyatlarni yoshlarga to'g'ri va zamonaviy usulda yetkazish zarurligini asoslab beradi.

Kalit so'zlar: Yoshlar tarbiyasi, Diniy qadriyatlar, Islom axloqi, Ma'naviy tarbiya, Oila, Mahalla, Milliy o'zlik.

Аннотация: В данной статье рассматривается роль религиозных ценностей в воспитании молодежи и существующие проблемы в этой сфере. В условиях современного мира молодежь находится под угрозой потери самобытности из-за различных идеологических влияний, интернета и процессов глобализации. В статье анализируются роль ислама в моральном формировании молодежи, влияние институтов семьи и махалли, а также место религиозного воспитания в системе образования. Автор обосновывает необходимость донесения религиозных ценностей до молодежи правильными и современными методами.

Ключевые слова: Воспитание молодежи, религиозные ценности, исламская этика, духовное воспитание, семья, махалля, национальная идентичность.

Abstract: This article examines the role of religious values in the upbringing of youth and the existing challenges in this area. In today's world, young people face the risk of losing their identity under the influence of various ideological trends, the internet, and globalization. The article analyzes the role of Islam in the moral development of youth, the influence of family and neighborhood (mahalla) institutions, and the place of religious education within the educational system. The author substantiates the necessity of conveying religious values to the younger generation through correct and modern methods.

Keywords: Youth upbringing, religious values, Islamic ethics, spiritual education, family, mahalla, national identity.

Har qanday jamiyatning kelajagi avvalo uning yoshlariga bog'liq. Yoshlar kim bo'lib yetishsa — davlat ham, xalq ham, millat ham o'sha tomonga yo'l oladi. Shu sababli ham barcha davrlarda yoshlar tarbiyasi davlatning va dinning markaziy e'tiborida bo'lgan. Islom dini ham bu masalaga alohida urg'u beradi: Qur'oni Karimda va hadislarda ota-onaning farzand tarbiyasidagi mas'uliyati, ilm olishning ahamiyati va axloqiy pok yashashning fazilati haqida ko'plab o'gitlar keltirilgan.

Bugungi kunda esa vaziyat ancha murakkablashgan. Yoshlar bir vaqtning o'zida televizor, telefon, internet, maktab, oila va ko'cha ta'sirida voyaga yetmoqda. Bu ta'sirlarning barchasi bir xil yo'nalishda bo'lmaydi — ba'zilari yaxshi, ba'zilari esa zararli. Aynan shu nuqtada diniy qadriyatlar yoshlar uchun ichki yo'l ko'rsatuvchi kompas vazifasini o'tashi mumkin. Maqolaning maqsadi ushbu fikrni ilmiy asosda tahlil qilish va amaliy xulosalar chiqarishdir.

"Qadriyat" so'zi arabcha "qadr" so'zidan kelib chiqqan bo'lib, narsa yoki hodisaning insonlar hayotidagi ahamiyatini, qimmatini bildiradi. Diniy qadriyatlar deganda esa biror din tomonidan muqaddas va muhim deb e'lon qilingan, kishilarning kundalik hayotini tartibga soluvchi e'tiqodlar, me'yorlar va axloqiy tamoyillar tushuniladi.

Islom dinida asosiy qadriyatlar qatoriga halollik, odillik, sabr-toqat, mehr-oqibat, ota-onani hurmat qilish, ilm izlash va jamiyatga foyda keltirish kiradi. Bu qadriyatlar shunchaki nazariy ko'rsatmalar emas — ular musulmonning kundalik hayotida namoyon bo'ladigan, uning xatti-harakati va munosabatlarini belgilaydigan asosiy mezonlardir. Shu nuqtai nazardan qaraganda, yoshlarni ana shu qadriyatlar ruhida tarbiyalash ularning hayotda to'g'ri yo'l tutishiga kuchli poydevor bo'lib xizmat qiladi.

Oila — birinchi va asosiy tarbiya maskani. Islom ta'limotida oila — jamiyatning asosi va tarbiyaning ilk maktabi hisoblanadi. Bola dunyoga kelar ekan, uning birinchi ko'rgan narsasi — ota-onasining yuzi, birinchi eshitgan narsasi — azon ovozi. Bu tasodif emas. Islom farzandni dunyoga keltirgan paytdanoq uning ma'naviy tarbiyasiga e'tibor qaratishni buyuradi.

Ota-onaning o'zi namuna bo'lishi — bu islomiy tarbiyaning eng muhim tamoyillaridan biri. Farzandga namoz o'qishni o'rgatishdan oldin, ota-ona o'zi namoz o'qishi kerak. Halollikni tushuntirishdan oldin, uyda halol non bo'lishi kerak. Bola ko'proq so'zdan emas, ko'rganidan o'rganadi. Shu ma'noda diniy qadriyatlarni oilada kundalik hayot tarziga aylantirish yoshlar tarbiyasidagi eng ta'sirchan usullardan biri hisoblanadi.

Afsuski, bugungi kunda ba'zi oilalarda bu an'ana susayib borayotgani kuzatilmoqda. Ota-onalar ish bilan band, farzandlar esa telefoniga ko'milgan. Oilaviy suhbatlar, birga o'qiladigan namozlar, kattalarning hikoyalari — bular yo'qolgan joyda bola o'z qadriyatlarini ko'chadan yoki internetdan izlaydi. Natijada esa ko'pincha noto'g'ri yo'lga kirib qoladi.

Mahalla va jamoat muhitining tarbiyaviy ta'siri. O'zbek xalqining an'anaviy hayot tarzida mahalla har doim alohida o'rin tutgan. Mahalla — bu shunchaki bir joyda yashovchi odamlar to'plami emas, balki o'zaro qo'llab-quvvatlash, nazorat va tarbiya tizimi. Qo'ni-qo'shni bir-birining farzandiga ham e'tibor bergan, yosh bolaning xatti-harakati mahallaning ham ishi bo'lgan.

Islom dini ham jamoat ruhini juda yuqori baholaydi. "Musulmon musulmonning ukasi (akasi)dir" degan hadis shunchaki so'z emas — u bir-birini

qo'llash, birgalikda yaxshilikka undash va yomonlikdan qaytarishni anglatadi. Shu tamoyil asosida qurilgan mahalla muhiti yoshlarni axloqiy jihatdan shakllantiruvchi kuchli ijtimoiy mexanizm bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Bugungi kunda O'zbekistonda mahalla institutini qayta jonlantirish va mustahkamlash bo'yicha katta ishlar olib borilmoqda. Mahalla faollarining yoshlar bilan ishlashi, imom-xatiblarning tarbiyaviy suhbatlari va jamoatchilik nazorati — bu omillarning barchasi birgalikda yoshlar tarbiyasida muhim rol o'ynaydi.

Ta'lim tizimi va diniy bilimlar. Yoshlar tarbiyasida maktab va oliy o'quv yurtlarining roli beqiyos. Ta'lim tizimi faqat bilim berish bilan chegaralanib qolmay, balki shaxsni shakllantirish vazifasini ham bajarishi kerak. Bu borada dinshunoslik fanining maktab va universitetlarda o'qitilishi alohida ahamiyat kasb etadi.

Dinshunoslik fani yoshlarga turli dinlar, ularning tarixi, qadriyatlar va jamiyatdagi o'rni haqida obyektiv bilim beradi. Bu fan bir tomondan diniy savodxonlikni oshirsa, ikkinchi tomondan turli g'oyaviy tahdidlar — ekstremizm, radikalizm va sektantchilikdan himoya vazifasini o'taydi. Chunki bilimli va ongli yoshni aldash qiyin.

Shu bilan birga, ta'lim jarayonida diniy bilimlarni dogmatik emas, balki tanqidiy va ilmiy tafakkur asosida o'rgatish muhim. Yoshlar savollar berishga, mulohaza yuritishga o'rganishi kerak. Faqat shundagina u eshitgan narsani to'g'ri baholash va noto'g'ri g'oyalarni rad eta olish qobiliyatiga ega bo'ladi.

Zamonaviy tahdidlar va diniy tarbiyaning ahamiyati. Internet davri yoshlarni bir vaqtning o'zida dunyo bilan bog'ladi va xavf-xatarlarga ochiq qildi. Ijtimoiy tarmoqlarda tarqaladigan ekstremistik g'oyalar, sektantlik targ'iboti, axloqsiz kontent — bularning barchasi yoshlar uchun real xavf manbai hisoblanadi. Ayniqsa, o'zini qidirish davri bo'lgan o'smirlik yoshi bu ta'sirlarga ayniqsa sezgir.

Diniy qadriyatlar va mustahkam ichki e'tiqod bu xavfqa qarshi eng ishonchli himoya qalqoni bo'la oladi. Kimda kimning qalbida haqiqiy imon va aniq axloqiy tamoyillar bo'lsa, u begona g'oyalarga osongina ergashmaydi. Shu nuqtai nazardan,

yoshlarga dinni majburiy tarzda emas, balki sevdirib, tushuntirib va namuna orqali o'rgatish eng to'g'ri yo'l hisoblanadi.

Xulosa. Yoshlar tarbiyasida diniy qadriyatlarning o'rni hech qachon o'z ahamiyatini yo'qotmaydi. Aksincha, bugungi murakkab va ziddiyatli dunyoda bu qadriyatlarning roli yanada ortib bormoqda. Oila, mahalla, maktab va masjid — bu to'rt muassasa o'zaro hamkorlikda ish olib borgandagina yoshlar to'g'ri yo'lda kamol topadi. Muhim narsa shuki, diniy tarbiya qo'rquv yoki majburlov asosida emas, balki sevgi, tushuntirish va namuna orqali amalga oshirilishi kerak. Yoshlar dinni chiroyli va hayotga yaqin sifatida ko'rgandagina uni chinakam qabul qiladi. Bu esa nafaqat ularning shaxsiy baxtiga, balki butun jamiyatning ma'naviy salomatligiga ham xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ақидатут-таҳовия шарҳининг талхийси. Тарж: Шайх Муҳаммад Содик Муҳаммад Юсуф. – Т.: “Hilol-Nashr”, 2019. – 448 б.
2. Шайх Муҳаммад Содик Муҳаммад Юсуф. Мазҳаблар бирлик рамзи – Т.: “Hilol-Nashr”, 2018. – 216 б.
3. Ўзбекистон мусалламлиги йўлида [Матн] / Хўжа Аҳмаджон Бобомурод. – Т.: Ўзбекистон халқаро ислом академияси нашриёти, 2019. – 128 б.
4. Муҳаммад Саид Рамазон Бутий. Мазҳабсизлик бидъатдир – Т.: “Hilol-Nashr”, 2018. – 208 б.
5. Шайх Муҳаммад Содик Муҳаммад Юсуф. Амаллар ниятга боғлиқдир – Т.: “Hilol-Nashr”, 2019. – 184 б.
6. Буюк Имом Абу Ҳанифа / Мусаннифлар: Йўлдош Эшбек, Абдуллох Мурод. – Т.: “Sano-standart” нашриёти, 2017. – 208 б.